

3

ශ්‍රී ලංකාවේ

සංවර්ධනයේ අවකාශීය වෙනස්කම්

සංවර්ධනය නිරන්තර ව සිදු වන ක්‍රියාවලියකි. එය රටින් රටට ද ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට ද වෙනස් වේ. සංවර්ධනය මැනීමට විවිධ දර්ශක භාවිත කරනු ලබයි. එම දර්ශක හඳුනාගැනීමත් ඒ ඇසුරින් ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනයේ අවකාශීය වෙනස්කම් සොයා බැලීමත් මෙම ඒකකයෙන් බලාපොරොත්තු වේ.

සංවර්ධනය

සංවර්ධනය යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ පොදුවේ මිනිසුන්ගේ ජීවිතවල සිදු වන ආර්ථික, සමාජීය හා සංස්කෘතික දියුණුව යි. මේ පිළිබඳ විවිධ නිර්වචන ඇත. සංවර්ධනය පිළිබඳ යුනෙස්කෝ ප්‍රකාශය වන්නේ,

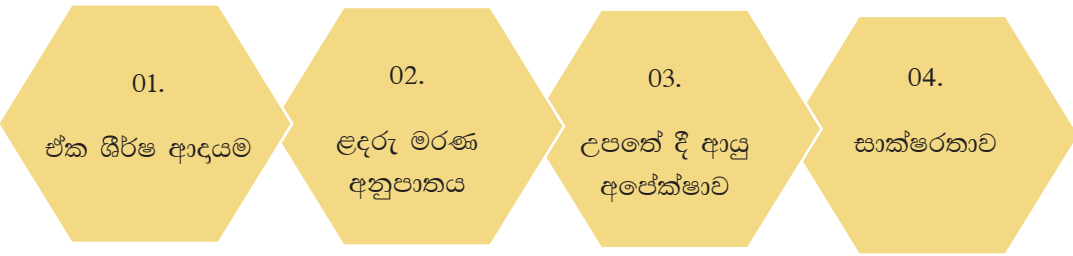
[1978 - ශ්‍රී ලංකා ප්‍රකාශය]

රටක ආර්ථික සංවර්ධනය බෙහෙවින්ම සමාජීය සංවර්ධනයක් ද ඇති විය යුතු ය. සමාජීය සංවර්ධනය සිදු විය යුත්තේ ආහාර, පෝෂණය, සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය, නිවාස, සමාජ කුරක්ෂිතභාවය, ඇඳුම් පැළඳුම්, විවේකය හා මානුෂික හිඳහස යනාදියේ ය.

මෙම නිර්වචනයට අනුව සංවර්ධනය යනු ආර්ථික, සමාජීය, සංස්කෘතිය වැනි විවිධ අංශවල දියුණුව සමගින් රටක ජනතාවට වඩා හොඳ ජීවන තත්වයක් ලබා දීම යයි සඳහන් කළ හැකි ය. සංවර්ධනය යනුවෙන් අදහස් කරන දේ කාලයෙන් කාලයට වෙනස් වේ. සංවර්ධනය ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට ද රටින් රටට ද වෙනස් වේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ ද මෙවැනි වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. මෙම වෙනස්කම් පිළිබිඹු කරන දර්ශක රාශියකි.

සංවර්ධන දර්ශක

ලෝකයේ රටවල් සංවර්ධනය දැක්වීම සඳහා විවිධ දර්ශක යොදා ගනී. ඒවා අතර පහත සඳහන් දර්ශක වැදගත් වේ.

මෙම දර්ශක මගින් රටක ජනතාවගේ ජීවන තත්වය හා එය ප්‍රදේශයෙන් ප්‍රදේශයට වෙනස් වන ආකාරය ද පැහැදිලි කරගත හැකි වේ. එම ප්‍රාදේශීය වෙනස්කම් අවකාශීය වෙනස්කම් ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

ඒක ශීර්ෂ ආදායම

කිසියම් රටක නිශ්චිත කාල සීමාවක් තුළ ජාතික ආදායමෙන් එක් පුද්ගලයකුට අයත් වන කොටස ඒක ශීර්ෂ ආදායම යි.

මෙය ගණනය කරනු ලබන්නේ පහත සඳහන් ආකාරයෙනි.

$$\text{ඒක ශීර්ෂ ආදායම} = \frac{\text{වර්ෂයක රටක මුළු ආදායම}}{\text{මධ්‍ය වාර්ෂික ජන සංඛ්‍යාව}}$$

මෙම දර්ශකය මගින් රට තුළ සිටින එක් පුද්ගලයෙකු ලබන ආදායම ගණනය කළ හැකි ය. රටක ඒක ශීර්ෂ ආදායම ඉහළ යයි නම් පුද්ගලයකුට වඩා හොඳ ජීවන තත්වයක් භුක්ති විඳිය හැකි ය.

ලදරු මරණ අනුපාතය

කිසියම් වර්ෂයක් තුළ වයස අවුරුදු එක සම්පූර්ණ වීමට පෙර මිය යන ලදරුවන් සංඛ්‍යාව, එම වර්ෂයේ සජීවී උපන් 1000ට අනුපාතයක් සේ දැක්වීම ලදරු මරණ අනුපාතය යි. ලදරු මරණ අනුපාතය අනුව රටෙහි සෞඛ්‍ය පහසුකම්වල තත්වය, වෛද්‍ය සේවාවන්ගේ තත්වය, ආහාර හා පෝෂණ මට්ටම ආදිය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ය.

උපතේ දී ආයු අපේක්ෂාව

ආයු අපේක්ෂාව යනු පුද්ගලයකු උපත ලබන විට ඔහුට හෝ ඇයට ඉදිරියට ජීවත් විය හැකි කාලය කොපමණ දැයි සාමාන්‍යාකාරණය කර දැක්වීම ය. මෙම දර්ශකය මගින් රටේ සෞඛ්‍ය පහසුකම්වල තත්වය සහ ව්‍යාප්තිය, ආහාර හා පෝෂණ මට්ටම, යහපත් සෞඛ්‍ය පුරුදු, ක්‍රීඩා හා විවේකය ගත කිරීමේ පහසුකම්වල ව්‍යාප්ත වීම ආදිය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගත හැකි ය.

සාක්ෂරතාව

කිසියම් රටක ජන සංඛ්‍යාවේ වයස අවුරුදු 15ට ඉහළ පුද්ගලයන්ගේ අකුරු කියවීමට හා ලිවීමට ඇති හැකියාව සාක්ෂරතාව ලෙස හඳුන්වයි. මෙය ගණනය කරනු ලබන්නේ වයස අවුරුදු 15ට ඉහළ මුළු ජන සංඛ්‍යාවේ ප්‍රතිශතයක් ලෙසිනි.

$$\text{සාක්ෂරතාව} = \frac{\text{වයස අවුරුදු 15ට ඉහළ අකුරු කියවීමට හා ලිවීමට හැකි පුද්ගලයන් සංඛ්‍යාව}}{\text{වයස අවුරුදු 15ට ඉහළ මුළු ජන සංඛ්‍යාව}} \times 100$$

මෙම දර්ශකය මගින් පාසල් පහසුකම්වල ව්‍යාප්තිය, අධ්‍යාපනය, දිළිඳුකම ආදිය පිළිබඳ ව අදහසක් ලබා ගත හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකාවේ සංවර්ධනයේ අවකාශීය වෙනස්කම්

ශ්‍රී ලංකාව සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටකි. එසේ ම ප්‍රාදේශීය වශයෙන් ද එම සංවර්ධන මට්ටම්වල වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. මෙම වෙනස්කම් පිළිබඳ ව එක් එක් දර්ශක අනුව සොයා බලමු.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ප්‍රාදේශීය වශයෙන් ආදායම් විෂමතාව තේරුම් ගැනීමට කුටුම්භ ආදායම භාවිත කළ හැකි ය. 2009 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ කුටුම්භයක මාසික ආදායම රුපියල් 36,451ක් පමණ වේ. එහෙත් මේ තත්වය ලංකාව තුළ ප්‍රාදේශීය ව වෙනස් වන බව 3.1 වගුවෙන් පැහැදිලි වේ.

3.1 වගුව - ශ්‍රී ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්ක අනුව මාසික කුටුම්භ ආදායම - 2009

දිස්ත්‍රික්කය	මාසික කුටුම්භ ආදායම (රුපියල්)	දිස්ත්‍රික්කය	මාසික කුටුම්භ ආදායම (රුපියල්)
කොළඹ	51,070	කිලිනොච්චිය	දත්ත ලැබී නැත
ගම්පහ	48,870	මඩකලපුව	22,844
කළුතර	35,780	අම්පාර	24,721
මහනුවර	33,063	ත්‍රිකුණාමලය	24,291
මාතලේ	30,013	කුරුණෑගල	36,922
නුවරඑළිය	31,029	පුත්තලම	32,918
ගාල්ල	31,376	අනුරාධපුරය	37,586
මාතර	30,980	පොළොන්නරුව	31,526
හම්බන්තොට	36,879	බදුල්ල	32,313
යාපනය	18,917	මොනරාගල	22,161
මන්නාරම	දත්ත ලැබී නැත	රත්නපුර	41,312
වවුනියාව	39,640	කෑගල්ල	29,342
මුලතිව්	දත්ත ලැබී නැත		

මූලාශ්‍රය : Sri Lanka Human Development Report 2012

කුටුම්භ ආදායම දිස්ත්‍රික්ක අනුව වෙනස් වන ආකාරය මෙමගින් පැහැදිලි වේ.

ලෝක බැංකු වාර්තා අනුව 2015 වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ළදරු මරණ අනුපාතය 8.4%කි. එසේ වුව ද මෙහි ප්‍රාදේශීය වෙනස්කම් දක්නට ලැබේ. 2010 වර්ෂයේ දී දිස්ත්‍රික්ක අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ළදරු මරණ අනුපාතය ව්‍යාප්ත ව තිබූ ආකාරය 3.2 වගුවෙන් පෙන්වුම් කෙරේ.

3.2 වගුව - ශ්‍රී ලංකාවේ දිස්ත්‍රික්ක අනුව ළදරු මරණ අනුපාතය - 2007

දිස්ත්‍රික්කය	ළදරු මරණ අනුපාතය 2010	දිස්ත්‍රික්කය	ළදරු මරණ අනුපාතය 2010
කොළඹ	14.1	මූලතිව්	දක්න ලැබී නැත
ගම්පහ	02.7	මඩකලපුව	25.1
කළුතර	03.3	අම්පාර	04.5
මහනුවර	11.1	ත්‍රිකුණාමලය	02.5
මාතලේ	07.2	කුරුණෑගල	09.7
නුවරඑළිය	14.8	පුත්තලම	07.0
ගාල්ල	09.9	අනුරාධපුරය	10.3
මාතර	09.4	පොළොන්නරුව	04.6
හම්බන්තොට	04.3	බදුල්ල	06.2
යාපනය	03.0	මොනරාගල	03.6
කිලිනොච්චිය	00.9	රත්නපුරය	05.7
මන්නාරම	03.5	කෑගල්ල	05.7
වව්නියාව	08.6		

මූලාශ්‍රය : Sri Lanka Human Development Report 2012

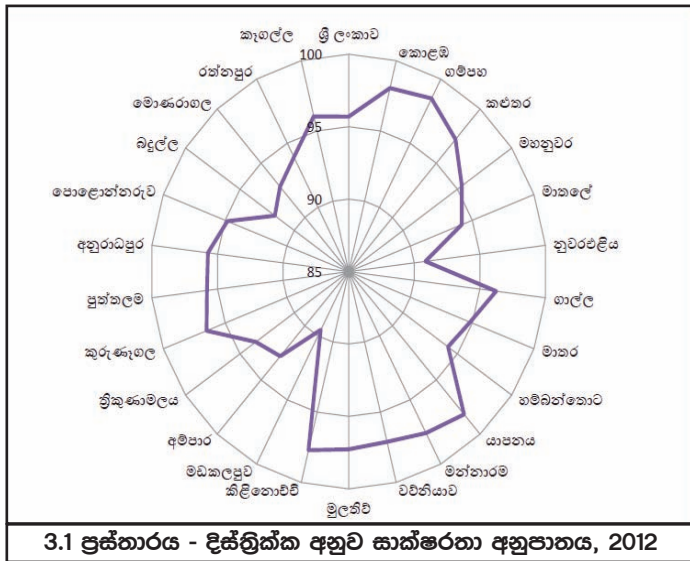
උපතේ දී ආයු අපේක්ෂාවේ ද ප්‍රාදේශීය වශයෙන් වෙනස්කම් ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත ජන සංඛ්‍යාවේ ආයු අපේක්ෂාවේ අගය 74.2%ක් පමණ වේ. මෙය ස්ත්‍රී පුරුෂ වශයෙන් වෙනස් වේ. ස්ත්‍රී ආයු අපේක්ෂාව 78.6ක් වන විට පුරුෂයන්ගේ ආයු අපේක්ෂාව 72ක් වේ. එක් එක් දිස්ත්‍රික්ක අනුව බැලීමේ දී ද මේ වෙනස්කම් මැනවින් පැහැදිලි වේ.

3.3 වගුව - ශ්‍රී ලංකාවේ උපතේ දී ආයු අපේක්ෂාව දිස්ත්‍රික්ක අනුව - 2002

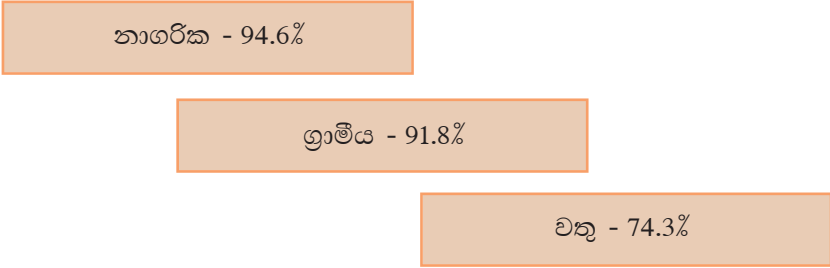
දිස්ත්‍රික්කය	පුරුෂ	ස්ත්‍රී	දිස්ත්‍රික්කය	පුරුෂ	ස්ත්‍රී
කොළඹ	61.9	71.9	බදුල්ල	68.9	75.4
ගම්පහ	71.5	80.4	කෑගල්ල	72.5	80
කළුතර	72.7	80.2	කිලිනොච්චිය	ද.ලැබී නැත	ද.ලැබී නැත
මහනුවර	67.3	75	මඩකලපුව	66.8	73.8
මාතලේ	70.7	77.5	අම්පාර	70.3	75.9
නුවරඑළිය	70.8	74.7	ත්‍රිකුණාමලය	68.5	74.2
ගාල්ල	70.5	78.4	කුරුණෑගල	68.9	78
මාතර	73.5	80.4	පුත්තලම	69.1	78.9
හම්බන්තොට	76.9	82.3	අනුරාධපුරය	66.5	76.1
යාපනය	ද.ලැබී නැත	ද.ලැබී නැත	පොළොන්නරුව	68.9	77.6
මන්නාරම	ද.ලැබී නැත	ද.ලැබී නැත	මොනරාගල	75.2	80.5
වවුනියාව	ද.ලැබී නැත	ද.ලැබී නැත	රත්නපුර	72	78.4
මුලතිව්	ද.ලැබී නැත	ද.ලැබී නැත			

මූලාශ්‍රය : Sri Lanka Human Development Report 2012

ශ්‍රී ලංකාවේ සාක්ෂරතා දර්ශක අනුව ප්‍රාදේශීය ව වෙනස්කම් පවතින බව පැහැදිලි වේ. ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාතික රටවල් අතර ඉහළ සාක්ෂරතා අනුපාතයක් වාර්තා කළ ද දිස්ත්‍රික්ක අනුව වෙනස්කම් පවතී. (3.1 ප්‍රස්තාරය)

ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික, ග්‍රාමීය සහ වතු යන අංශ අනුව ද සාක්ෂරතාවේ වෙනස්කම් පවතී.

මින් පැහැදිලි වන්නේ පහසුකම් වැඩි නාගරික ප්‍රදේශවල සාක්ෂරතා අනුපාතය වැඩි බව යි.

ක්‍රියාකාරකම්

1. සංවර්ධනය යනු කුමක් දැයි කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
2. සංවර්ධන මට්ටම දැක්වීම සඳහා භාවිත කරන දර්ශක හතරක් නම් කරන්න.
3. ඒක ශීර්ෂ ආදායම, ළදරු මරණ අනුපාතය හා සාක්ෂරතාව වැඩි වීම හා අඩු වීම රටක සංවර්ධන තත්වය කෙරෙහි බලපාන්නේ කෙසේ දැයි කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ සහ මූලාශ්‍ර

- මානුෂ භූගෝල විද්‍යාව I - II අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව.
- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වාර්ෂික වාර්තාව, 2015
- ජල අසිරිය රැකගැනීම, 2015, සරත් අමරසිරි.
- Household Income and Expenditure Survey 2012/2013-Final Report, Department of Census and Statistics
- Sri Lanka Human Development Report -2012

பார்வாங்க வலக

● சவர்டன தர்஑க	- Development indices	- அபிவிருத்திச் சுட்டிகள்
● லீக ிர்த னாடயம்	- Per capita income	- ஆள்வீத வருமானம்
● லுடர் மரண னதுபாகய	- Infant mortality rate	- சிசுமரண வீதம்
● டபதே டீ னாது னதேகீலாவ	- Life expectancy at birth	- பிறப்பில் ஆயுள் எதிர்பார்ப்பு
● சாகீதரநாவ	- Literacy	- எழுத்தறிவு
● சவர்டனதே னவகாடுய வෙනசீகமீ	- Spatial variations in development	- அபிவிருத்தியில் இடம்சார் வேறுபாடுகள்